■ כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות ■

בסודשיח

■ בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת בהר-בחוקותי ■ י"ט אייר ה'תשס"ט ■ 13.05.2009 ■ גליון מס' 18 ■

תפוצה לכל קהילות ישראל

מי הוא רב ומה היא הרבנות בקהילה בישראל

מאמר תשיעי בסידרה

/ הרב אהרון כ"ץ*

מן הנושאים המעניינים בבחינת עולם הרבנות בזמן החדש הוא יחסי הרבנים זה לזה וצורת מחלקותיהם בהלכה. במאמרינו הקודם עסקנו באישיותו של המהר"מ מלובלין ומחלוקתו בהלכה עם גדולי הרבנים בני דורו. במאמר זה אנו מבקשים להעלות את דמותו של הרב יעקב רישר, שהתפרסם בקהילות ישראל בעיקר בזכות ספר התשובות שלו "שבות יעקב". השבות יעקב כתב גם ספרים נוספים (אביו כתב שיר על ספריו של בנו שנדפס כהקדמה קצרה לשו"ת שבות יעקב) כהגהות על שולחן ערוך הלכות הפסח (בשם חוק יעקב), ספר ביאור לספר עין יעקב, וספר מנחת יעקב על ספרו של הרמ"א בהלכות איסור והתר "תורת חטאת" ועוד. ר' יעקב רישר נולד במחצית השנייה של המאה השבע עשרה וגדל בעיר פראג שם למד תורה אצל אביו, הרב יוסף רישר ואצל חמיו, הרב בנימין וואלף שפירא. מן ההקדמות הקצרות לחלקי התשובות של השבות יעקב אנו למדים פרטים משמעותיים על קורות חייו. הרב רישר התאונן בהקדמה של החלק הראשון של ספרו, שבשנת תמ"ט (1689) נשרפו כתבי חידושי התורה בשריפה גדולה שפרצה בפראג ובקושי הצליח לשחזר חלק מחידושי התורה שלו. מן ההקדמה לחלק השני למדנו על פטירת בנו היחיד הרב שמעון שהספיק לכהן בקהילת "רוזמיץ" ונפטר בדמי ימיו בשנת תע"ד (דומני שאין אנו יודעים באיזה גיל נפטר הבן). בימי האבל על בנו נבחר לכהן כרבה של העיר וורמייזא. הוא נאלץ לעזוב את אביו הישיש ואת חותנו. אך באופן מיוחד דאב את הפרידה מגיסו ר' דוד אופנהיים המכונה על ידו הגאון הגדול המפורסם שהיה רב ואב בית דין ולמעשה נחשב כראש רבני פראג של אותו הדור. לפי העולה מאותה הקדמה לא עלתה רבנותו בוורמייזא יפה ובסופו של דבר נבחר כרבה של קהילת מיץ המעטירה והוא כותב "זכיתי למקום תורה עיר מלאה בחכמים וסופרים, וטוב אחרית דבר מראשיתו".

"חוסר הסבלנות שנקט הרב בדבריו החריפים כנגד מחברי הספרים שהיו כולם רבנים מפורסמים וראשי ישיבות מלמד על המתח הגדול וחוסר הסבלנות האופייניים לעולם התורה של אותו הדור..."

בהקדמתו הראשונה מבטא הרב את יחסו לספרי הראשונים, "חלילה לדבר על גדולי הראשונים והאחרונים תועה, אף שלפעמים אשתומם על המראה, תליתי בעצמי השגיאה, כאשר קיבלתי ממורי וחמי ויתר רבותי נוחי נפש, ולא כמו שנתפשט בזמנים הללו במי שלא שמשו כל צרכם". אכן אנו מוצאים שכיבד מאד את חלק מחכמי דורו. כך כתב על הרב גרשון אשכנזי, הידוע לחכמי התורה כבעל "עבודת הגרשוני", בתשובת שאלה בעניין יולדת, חיזק דברי בעל עבודת הגרשוני תוך שהוא מציין "ידוע ומפורסם שהיה בעל סברא ישרה". ספר עבודת הגרשוני נדפס בפרנקפורט דמיין על ידי בן המחבר בשנת תנ"ט (1699). תשובת שאלה אל הרב יחזקאל קצנלבוגן שחיבר את ספר התשובות "כנסת יחזקאל" נפתחת במילים: "אל ראש קרן ישראל נשיא כרבן גמליאל, משיב דבר לכל ישראל מהדר אורייתא בפלפולו כעתניאל ה"ה הרב הגדול המופלג הגאון ר' יחזקאל נר"ו עד בוא הגואל".

לא כל החכמים הגדולים זכו לדברי שבח והסכמה מפי הרב רישר. באחת התשובות התייחס לחידוש של ר' יאיר בכרך בספרו חות יאיר. השאלה נגעה לאדם שעזב את ביתו לאחר שאשתו טענה שהוא חסר גבורת אנשים. האישה נשארה עגונה שנים רבות. היו מן הרבנים שביקשו לסמוך על תשובת

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

100 שנה לתל אביב: שמחה על מה?

כמו תמיד אצל יהודים, גם חגיגות המאה לתל-אביב החלו בלא-מעט קושיות, פלפולים ומחלוקות. בזבוז המיליונים על מופעי ראווה, קיפוח מגזרים ושכונות מסוימות...

המשך בעמ' 3

חוק וסדר
העוקץ הניגרי - חלק ב'

חלפו החודשים, ויום אחד אני מתקשר לא': "תגיד לי, מה נגמר?" אני דורש בשלומו.
"אל תשאל פרידל, אל תשאל"...

המשך בעמ' 6

על פרשת השבוע

ללמדך, אם יבוא רעך-אחיך לבקש ממך עזר וסיוע בצר לו, אל נא תשיאו עצה טובה...

המשך בעמ' 8

סיפור לשבת
"אמונה איתנה ברוח אנושית"

הפרופסור הרב ראובן פוירשטיין, חתן 'פרס ישראל' על מפעל-חיים בתחום החינוך, פרס שהצטרף לעשרות פרסים בין-לאומיים דומים...

המשך בעמ' 4

שביבים

■ ואחז בידי הזקן ורקדו יחד
■ המגיה הפלאי
■ הכסף השחור

המשך בעמ' 6

החות יאיר, לטעון שקידושיו היו קידושי טעות ולהתיר את האישה מכבלי עגינותה. בעל השבות יעקב דחה בתוקף את ההיתר. ועל שביקשו לסמוך על הרב יאיר בכרך העיר בסוף תשובתו "כל דבריו ממילא מופרכין ואין לסמוך עליו בזה". (חלק א' תשובה ק"א). ואנו שואלים האם מדובר במחלוקת במקרה פרטי, או ביחסו אל בעל החות יאיר. בתשובה לשאלה אודות אברך שנשתדך לאשה בחרם וקנס, ובהגיע תאריך הנישואין גילה שהשפה התחתונה של הכלה רחבה מן השפה העליונה ובולטת לחוץ. החתן ביקש שלא לשלם את הקנס על ביטול השידוך בטענת מקח טעות. שאלה דומה נשאל ר' יאיר בכרך ופסק שאין זה מקח טעות ואי אפשר לבטל השידוך ללא תשלום הקנס המקובל. השבות יעקב המצטט את תשובת החות יאיר כותב: "בודאי תקפו עליו משנתו ואגב ריהטא כתב כך והיה ממנו בהעלם דבר סוגית הש"ס והסכמת כל הפוסקים ראשונים ואחרונים דאפילו לענין כתובה דאורייתא אין גובין ממנו בטענת מומין אלו אפילו לא התנה וכל שכן בקנס שהתחייב עצמו דאפשר לומר דאדעתא דהכי לא התחייב את עצמו" ובתשובת שאלה הנוגעת לשכירות סוסים כתב על החוות יאיר "אכן ראיתי בתשובת חות יאיר סי' קנ"א שנשאלה לפניו שאלה כזו והמשכיר היה תופש משל השוכר ואפ"ה פסק שהוא פסידא דמשכיר ודימה דין זה בדמיונות רחוקות אשר לא קרב זה אל זה ובודאי תקפה עליו משנתו שנעלם ממנו מקור הדין בסי' ש"י דברי הרא"ש והטור והש"ע כי הדין ברור מצד הסברא והמופת מדברי הראשונים כמ"ש וכל דבריו שם ממילא מופרכין כנ"ל ה"ק יעקב".

כהקדמה לחלק השלישי של ספרו שבות יעקב כתב הרב רישר קונטרס קצר בו ביקש להשיב על המשיגים על החלקים הראשונים של ספרו. הראשון שבהם היה הרב צבי הירש ב"ר עזריאל מוילנה שחלק עליו בעניין הוראתו שרשאי אב בית דין שיהיה לפניו מקל ורצועה ואין בדבר משום יוהרא. וכן חלק על השבות יעקב שפסק שדנים דיני אש ובור בזמן הזה. וכתב בשבות יעקב על דברי בעל העטרת צבי "והשיג עלי מדברים שאינם דומים כלל אפילו בדמיון רחוק ויפה שתיקתו מדיבורו". באותו קונטרס השיב גם על השגותיו של הדיין ר' יוחנן בן הרב מאיר קרעמניצער שהיה בנם של דייני העיר קאליש בספרו אורח מישור (יצא לאור בברלין בשנת תפ"ח) בלשון "ושונה באיוולתו כאילו לא ראה מאורת אור תורת הפוסקים מימיו". החכם הזה הכעיס ביותר את ר' יעקב רישר משום שחלק גם על בנו המנוח והוא אינו יודע כיצד להגיב "הייתי מסופק בדעתי מה לעשות האם להשיב על כל פרטיו וכבר אמר שלמה אל תען כסיל כאוולתו" בהמשך כתב "ואם אמרתי שלא אשיב שלא אשיב לו כלל חזרתי ואמרתי כבר אמר שלמה ענה כסיל פן יהיה חכם וחכמי הש"ס תירצו הפסוקים הללו (הסתירה שבין "אל תען כסיל כאוולתו" והפסוק "ענה כסיל" א.כ.) על כן אמרתי ליקח דרך המיצוע לכתוב איזה דברים שכתב בלשון המדברת גדולות בראש ובסוף להראות שיבושיו והבליו ולא אבלה זמן לבטלה".

הדברים החריפים ביותר כתב כנגד הספר חק יוסף. הספר יצא לאור באמסטרדם בשנת ת"ץ (1730) על ידי ר' יוסף ב"ר דוד מברעסלא, ספר העוסק בהלכות הפסח, ונראה משמו ומתוכנו של הספר שיצא כספר השגות על ספרו של ר' יעקב רישר "חוק יעקב". והרב רישר כותב באותו קונטרס "לא הביט און ביעקב": "מה לי לטפל בדברים של מה בכך אין זה כבוד התורה... ומכל מקום שלא להוציא חלק ארמוז לכם, עיין תשובה חלק זה אורח חיים סימנים נ"ג, נ"ה שנשאלתי שתי שאלות כאלו מתלמיד שלא הגיע להוראה והשבתי לו לפרש דברי כהוגן שמעיקרא לא קשה מידי וכל דבריו מופרכים... תראה שלא ידע כלל מה קאמר ועל שמו קרא הספר חוק יוסף גנב מאתי את השם שקראתי ספרי חוק יעקב עיין שם דכתיב ויעמידה ליעקב לחוק והוא קרא שם חוק יוסף ולא מצינו שם זה אלא מה שעשה יוסף לכומרים במצרים. וכן שמעתי שכל דבריו לקוחים מאחרים... והאל יוצר הרים ישמור אותנו מכל צרים וצוררים לעד ולדור דורים".

חוסר הסבלנות שנקט הרב בדבריו החריפים כנגד מחברי הספרים שהיו כולם רבנים מפורסמים וראשי ישיבות מלמד על המתח הגדול וחוסר הסבלנות האופייניים לעולם התורה של אותו הדור לפחות אצל אותם החכמים שלא זכו להכרה מספקת על ידי בני דורם למעמדם הגדול בין חכמי ישראל שבדור.

ואולי הדבר מבטא יותר את הדרכים הלא ראויות שבהם זכו חלק מן הרבנים ברבנות קהילות מהחשובות באירופה של אותם הימים. הרב רישר נותן להם ביטוי באחת התשובות הזועמות ביותר בספרו, תשובה קכ"א. נושאה של התשובה סידור קידושין לאלמן שהפר הבטחת נישואין למשרתת שהייתה מעוברת ממנו ודייני העיר לא הסכימו להשיאו לאישה אחרת עד שיקיים הפסק שקבעו לו בעניינה של אותה המשרתת. בסופו של דבר נמצא אחד הרבנים שפעל בניגוד לאותה הוראת בית דין והשיא את האיש. בדברים חריפים ביותר יוצא הרב ומביא מדברי רבה של המבורג שכל ענייני גיטין וקידושין לא יהיו אלא בידי רבני הקהילות המוסמכים. אמנם גם אנשים שאינם ראויים לסמיכה ושאין בהם ריח תורה תפסו את מקומם של מי שהיו אמורים להיות בראשות הנהגת הקהילות. בתוך הדברים נמצאו הדברים הבאים: "ועל זה דאבה נפשי מה זו סמיכה שאנו סומכין האידנא למורינו ולא ראה שום דין בעיניו ומי שאין בו ריח תורה אומר אפרסמון וריחו נודף וסרח העודף". ומוסיף הרב בהמשך "שיעלה על לב שום אדם מאן דהוא לסדר קידושין בלתי רשות והרמנא מן הרב המקובל מפי טובי העיר חס שלא להזכיר, וכבר קמו רבנן על הא מילתא ולבשו בגדי נקם להוסיף ולהריק חרב מנדנה החרים יחרימו, וכל הגאונים בכל ארצות פולין ואשכנז, וקבלה בידינו שהם קיבלו מרבני צרפת שהיו בימי רבינו תם שגזרו ואמרו שלא יסדר שום קידושין כי אם מי שנבחר לרב או מורה צדק בקהילתו בקהילה או מדינה או גליל ...ומי שיעברו על אלה מוחרם הוא מפיהם ומפי כתבם... ופוק חזי מה עמא דבר בכל תפוצות ישראל ומימיו לא שינה בה אדם ואשר אינו יודע בטיב קידושין לא יעשה מאמר קידושין וכל שכן חליצה ...ועל כן אחווה דעה גם אני האי גברא המקדש אינו בחיבת הקודש והמסדר פרץ גדר ותצמיח לו דרדר, ואבי הכלה ראוי להשקות יין התרעלה לא יבוא מחילה והקרואים לסעודת מריעות בחירופין וגידופין ונזיפה אמנם על השלשה אני בא המסדר והמקדש ואבי הכלה".

מן התשובה הזאת שחלק ממנה ציטטנו לעיל אנו למדים על המתח הברור בין ראשי הרבנים גדולי התורה של הדור לבין השכבה האחרת של הרבנים שלא קיבלו את מרותם דבר שהביא למתח ברור בין שכבות הרבנים השונות של אותו הדור.

שלום רב לאוהבי תורתך ואין למן מכשול.

*הרב אהרן כ"ץ. ראש כולל הלכה במכון גבוה לתורה אונ' בר אילן. רב קהילת "דובב עוז" רמת גן.

100 שנה לתל אביב - שמחה על מה?

/ שי גורלי

כמו תמיד אצל יהודים, גם חגיגות המאה לתל-אביב החלו בלא-מעט קושיות, פלפולים ומחלוקות. בזבוז המיליונים על מופעי ראווה, קיפוח מגזרים ושכונות מסוימות, איך ומתי ואיזה אופי ילבשו הפסטיבלים הגדולים.

אלא שלגביי, תושב תל-אביב בארבעים השנים האחרונות, וכמוני גם רבים מידידיי ושכניי, כל שאלת החגיגות ותקציביהן זרה לנו לחלוטין. כבר מזמן התרגלנו אנו, האזרחים הקטנים, שלא לנסות ולהבין את הליכי התקציב העירוניים המשונים, ולא להרים גבה על העוולות השגרתיות של המגלומניה המכונה עיריית תל-אביב. לדידנו השאלה שהייתה אמורה להעסיק את כלי התקשורת ומוספי העיתונים היא אחרת לחלוטין: לשמחה (ולגאווה) מה זו עושה?

במה יש לעיר תל אביב להתגאות אחרי מאה שנות קיומה? מה היא העניקה לתושביה ולארץ בה היא שוכנת? את התרבות המתירנית הזולה בה היא מתגאה? טול כל מקום על הגלובוס, הנהג בו מנהג הפקר ופריצות, וללא כל מאמץ יהפוך גם הוא לאבן שואבת לבליינים ובני נוער אובדי דרך. חובבי הנוסטלגיה התל-אביבית מרבים לספר על חופי הים הענוגים ובתי-הקפה, אבל את הים לא בראו ראשי עיריית תל-אביב, הוא כאן אלפי שנים לפני שנולד רון חולדאי. גם את בתי-הקפה המציאו כבר באירופה במאה ה-18. זו איננה תרבות, זה איננו אופי ייחודי, וזה ודאי לא מה שפותר את בעיות העיר, בדרך כלל להיפך.

הייתה כאן הזדמנות לבנות עיר חדשה, מודרנית ומתוכננת, עם תרבות, מורשת וערכים. ללא משקעי עבר, תכנון ארכאי ובעיות היסטוריות המאפיינות את הערים הגדולות בעולם. מעיר שהוקמה כולה על ידי יהודים ניתן היה לצפות שתשא אופי יהודי ייחודי, שיהיה בה כבוד למבני הדת האמורים להיות מרכזי התרבות של העיר, שיהיה בה חינוך למצוינות ולדרך-ארץ. שיהיו בה, כמו בכל שכונה יהודית טיפוסית מאז ומעולם, מוסדות עירוניים של עזרה הדדית כמו סיוע ליולדות, גמילות-חסדים ועזרה לחולים ולקשישים. ככלות הכול, היא אמורה להיות גם חלון הראווה של מדינת היהודים.

אך למעשה אנו מבוססים רגלינו מידי בוקר בגללי הכלבים על המדרכות הצרות והרעועות, עומדים שעות בפקקי התנועה בתוך עננ הפיח, מחביאים את ילדינו צמוד למסך הטלוויזיה כדי שלא ייחשפו למראות הגרועים יותר שברחוב התל-אביבי, ונמלטים בערב מהכיכרות והפארקים מאימת הנערים העזובים והאומללים השולטים בהם.

רוב בתי הכנסת בעיר מיושנים ועזובים, סובלים מהזנחה מכוונת של עיריית תל-אביב לדורותיה, וחלקם מהווים בית לחתולי הרחוב הרבים, מטרד הקובע ברכה לעצמו. החינוך בבתי-הספר ירוד ומתירני. ילדי העניים משוטטים ברחובות ומתדרדרים לפשע, וילדי העשירים המתחנכים לרדיפה אחר מותרות וחומריות מחפשים את עצמם לדעת ובגיל צעיר כבר פוגשים בסמים ובזנות. ואם כבר זנות, דומה שזו כבר הגיעה לכל פינה בעיר, וכבר הפכה לסמלה המובהק של תל-אביב.

> "בשירי התשבחות שנכתבו לעיר נאמר ששדרותיה הקסומות מזכירות את פריז, חנויותיה את מילאנו, ואף לניו-יורק ולונדון מצאו דמיון בדמיונם. דומה שמרוב הרצון הילדותי להיות חיקוי זול לערים הגדולות בעולם, לקחה העיר את המגרעות שבכל עיר בעולם..."

זו היא עיר מנוכרת לאורחיה וגם לתושביה. שכנים הגרים דלת מול דלת שנים אינם יודעים איש את שם רעהו, ומעשים שבכל שבוע הם שקשישים מעוטי יכולת גוססים בבתיהם למוות ואיש משכניהם לא יידע על כך. עיר המחנכת לבליינות במסווה של תרבות, לפריצות במסווה של חופש, ולהתבוללות בגויים בתואנה של "קליטת פליטים".

בשירי התשבחות שנכתבו לעיר נאמר ששדרותיה הקסומות מזכירות את פריז, חנויותיה את מילאנו, ואף לניו-יורק ולונדון מצאו דמיון בדמיונם. דומה שמרוב הרצון הילדותי להיות חיקוי זול לערים הגדולות בעולם, לקחה העיר את המגרעות שבכל עיר בעולם והפכה לאוסף חיקויים עלוב, שעטנז של ריחות, רעשים ולכלוך. אפילו באמסטרדם כבר משקיעה העירייה מיליונים לבער את נגעי הזנות והפריצות, אך בתל-אביב עדיין מקדמים אותה בברכה וגאים בה בשירי הלל ותהלוכות ראווה. אכן, אור לגויים.

בציון יובל היסטורי לאדם, מוסד, חברה או עיר, נהוג לחגוג את ההישגים אליהם הגיעו עד כה, את ההתקדמות לעבר השגת היעדים וההצלחה, ולערוך חשבון-נפש מה עדיין לא הושג ולאן יש עוד לשאוף. לדידי, בציון יובל המאה לתל-אביב קשה מאד למצוא סיבות לחגוג, ונדרשת מידה גדולה של אופטימיות להאמין שיש עדיין תועלת בעריכת חשבון-נפש, כאשר כל סולם הערכים העירוני מעוות ומשונה.

היהודי מספר על ציפור שיר קטנה שכמעט קפאה למוות בערבות סיביר, ברגע האחרון מצאה ערימה גדולה של גללי בהמה טריים וחמים, שקעה בהם, וייחם לה. כיון שראתה כי טוב נשאה קולה והחלה לשיר בקול גדול. שמע זאת הזאב הרעב, רחרח בערימה הריחנית וטרף את הציפור המסכנה... דרשנים יהודים מצאו מוסרי-השכל שונים באגדה הקטנה, אך המסר העיקרי אחד הוא: כאשר אתה שקוע עד צוואר בצואה - לפחות אל תשיר...

הכותב תושב תל-אביב, רופא במקצועו.

סיפור לשבת

"אמונה איתנה ברוח אנושית"

/ שאול שיף

{ארי סמית מראיין ומספר מחונן, שרשימותיו מתפרסמות בשבועון "כפר חב"ד", הצליח להשיג ראיון רב גילויים עם חתן פרס ישראל על מפעל חיים בתחום החינוך, הפרופסור הרב ראובן פוירשטיין. בימי הספירה שעניינם תיקון המידות, ניתן ללמוד מהשיחה הזאת פרק מאלף על היחס לחלש ולמוכי הגורל. בגלל אורכו של הראיון הוא קוצר באותם קטעים שאין בהם כדי לפגוע ברוח הדברים.}

הפרופסור הרב ראובן פוירשטיין, חתן 'פרס ישראל' על מפעל-חיים בתחום החינוך, פרס שהצטרף לעשרות פרסים בין-לאומיים דומים, פיתח שיטה מהפכנית בתחום הפסיכולוגיה הקלינית. משנתו של פרופ' פוירשטיין נלמדת היום בכחמישים מדינות, בכעשרים שפות, ואלפי מחקרים ועבודות אקדמיות נכתבו אודותיה באוניברסיטאות שונות ברחבי העולם.

בראיונות לארי סמית, חזר מחולל המהפכה, מספר פעמים על שני המשפטים הבאים: "אני זוקף חלק גדול מההצלחות שלי לברכותיו והדרכותיו של הרבי" (מלובביץ' זי"ע), ו"הרבי ותורתו שימשו לי מקור השראה לשיטה שפיתחתי".

פרופ' הרב ראובן פוירשטיין הנו יהודי חרד לדבר ה', שפניו מעוטרות בזקן לבן ושופע והחובש לראשו מגבעת או בארט. הקהיליה הפסיכולוגית בעולם מעריצה אותו ומחשיבה אותו כגאון לשינוי בני-אדם. פוירשטיין הקים בירושלים את 'המרכז הבינלאומי לקידום כושר הלמידה', או בקיצור, 'מכון פוירשטיין', ובו כ-150 פסיכולוגים ואנשי צוות מקצועיים. הללו מיישמים את השיטה שפיתח לעבודה עם ילדים שמגלים טווח נרחב של קשיים, מלימוד איטי ועד כאלה שכמעט לא מגיבים לסובבים אותם.

התאוריה של פוירשטיין, שנקראת מבחינה טכנית 'קידום כושר הלמידה ולמידה מתווכת', כמו גם שיטתו הנקראת 'העשרה אינסטרומנטאלית', שתיהן מבוססות על ההנחה שמנת-משכל איננה בעלת ערך קבוע, שנקבע בלידה, אלא זהו דבר משתנה והניתן לפיתוח בכל שלב בחיים. "לבני-אדם", טוען פוירשטיין, "יש מאפיין ייחודי של יכולת לשנות את עצמם, לא משנה מה הייתה נקודת-המוצא שלהם".

לכך יש להוסיף את אמונתו של פוירשטיין בכך ש"לכל אדם יש חלק בריא", כהגדרתו. "אנחנו לא מחפשים את החלק הפגום, את נקודת החולשה, אלא את נקודת הכוח. אנחנו מאמינים בעיצוב-מחדש של האדם על ידי כניסה לחלק הבריא שלו. התורה אומרת שאנשים יכולים להשתנות ולהתקרב יותר לאלוקים, שבצלמו הם נבראו".

"התברכתי באמונה איתנה ברוח האנושית, אמונה שהביאה אותי להישגים אליהם הגעתי. לאמונתי זו יש שורשים בתורת הרבי וברוחו. במרוצת השנים זכיתי להיפגש עם הרבי מספר פעמים ואף להתכתב עמו התכתבות ענפה. זכיתי שהרבי הפנה אליי עשרות מטופלים. ביניהם היו מקרים שאפילו אני, שאינני נוטה להתייאש בקלות, הגדרתי אותם 'ליקויים סופניים'. אך כאשר הבעתי דעתי זו לפני הרבי, לפיה לא ניתן לעשות דבר, חזר הרבי ושינן לפניי את תורתו, כי התניה מוכרחת היא אצל כל מטפל מקצועי, בטרם גישתו לעבודתו, 'לזכור תמיד את העיקרון הבסיסי שהפיגור הוא נכות ארעית ושבהמשך ייתכנו בוודאי שיפורים משמעותיים'.

"זכיתי להכיר גדולי-תורה רבים כמו גם, להבדיל, שועי-עולם, אך ביחס של הרבי לאדם הנזקק לקידום ופיתוח, היה מרכיב נדיר שלא הייתי רגיל אליו. בניגוד לתפיסת המדע, המאבחן כל מצב בצורה סיבתית ומגדירו כמותית, הרבי נטע בי תמיד את האמונה בכוחות-הנפש האצורים בכל אחד וביכולת שלו לשנותו. אני מאמין שאמונה זו של הרבי היא גם המקור לאותה יכולת מופלאה שבה ניחן, שלא לשכוח לעולם את הפרט ה'בודד' וה'קטן', למרות מנהיגותו החובקת עולם ומלואו.

"הרבי הגדיר מחדש את עבודתי כשליח לזכות בני-אדם לשאת את צלם האלוקים שבהם.

"שמורות עמדי תשובות שקיבלתי מהרבי בקשר למטופלים שטופלו על-ידי - פעמים רבות מאוד, בהפנייתו הישירה - אך חובתי המוסרית והמקצועית היא לכבד את פרטיות המטופלים ולשמור את כל המידע הקשור אליהם, לעצמי בלבד. לא-פעם, אגב, זכיתי שהרבי ישלח אליי באמצעות המטופלים שהפנה אליי שטרות בני דולר השמורים עמי.

שרשרת התרחשויות מופתית

"ההפניה הראשונה שקבלתי מהרבי הייתה לפני קרוב לארבעים וחמש שנה, והיא נגעה לנער צעיר מבלגיה. התרשמתי אז עמוקות מהעובדה שגם לאחר שכבר נכנסתי לעובי-הקורה וקיבלתי עליי את הטיפול באותו נער, הרבי לא חדל להתעדכן כל העת בקצב התקדמותו של הנער.

"בפעם אחרת, כאשר הרבי הפנה אליי נערה ממשפחה מתבוללת מארצות-הברית, נחשפתי לשרשרת התרחשויות מופתית ממש. הנערה שהייתה אינטליגנטית במיוחד, סבלה מהידרדרות נפשית קשה, ומשפחתה לא-ממש הקלה על המצב. הם דחו אותה בצורה קשה, ובכך החמירו עוד יותר את מצוקתה.

המשך בעמוד הבא...

המרכז שלנו קלט את הנערה והעניק לה טיפול מתאים, ותודה לא-ל שהמשבר חלף. בהמשך ביקשה הנערה להשתלב במוסדות חינוך חב"דיים דווקא.

"מרגע שדבקה בדרך חסידות חב"ד, היא החלה כבאורח-פלא לעצב את אישיותה מחדש, ולממש את עצמה בדרכה החדשה. באותה עת היא אף זכתה להיכנס אל הרבי ל'יחידות' שבה זכתה לשפע ברכות ועידוד.

"לאחר שנים רבות הובא לידיעתי כי הנערה, שבינתיים כמובן התבגרה, חוותה אירוע קשה נוסף. בהכירי היטב את הנערה, חששתי מאוד פן עמל של שנים ארוכות ירד חלילה לטמיון. היה ברור לי כמעט בוודאות שנפשה לא תעמוד בפגיעה הנוספת הזאת. חששתי מפני נזק בלתי הפיך.

"באותם ימים שהיתי בניו-יורק, וביקשתי להתקבל אצל הרבי ל'יחידות'. זו הייתה חוויה רוחנית-עילאית. האמת ניתנת להיאמר שנשביתי בקסם קולו ומראהו, לא פחות מאשר בתוכן דבריו החכמים. בין דבריי פירטתי לפני הרבי את חששותיי האמורים, לגבי אותה נערה, ואף הבעתי את הערכתי כי לפי הנתונים שבידיי, היא לא תשרוד את המשבר הנוכחי. הרבי סירב בתוקף לקבל את התחזית הפסימית שלי. הוא דיבר בקול שקט אך בוטח. 'אל תדאג, היא תצא מהמצב ללא פגע', אמר.

"מיותר לציין שכמו תמיד - הרבי צדק. היא עשתה חיל ואף הקימה משפחה. מדובר באם לארבעה ילדים נחמדים ומוצלחים.

"כעשר שנים מאוחר יותר, עברתי לפני הרבי בחלוקת הדולרים המסורתית שהייתה נהוגה בכל יום א' בשבוע. לפתע פנה אליי הרבי והתעניין בשלומה של מטופלת זו. כשסיפרתי לו כי מצבה טוב מאוד, הייתה ניכרת שביעות רצון מיוחדת על פניו הקדושות. הייתי מופתע מאוד, שלמרות עשר השנים שחלפו מאז מפגשנו ב'יחידות', הרבי זכר את המקרה והוא עדיין הוסיף להעסיק אותו. זה היה כאילו שהרבי ממשיך את השיחה מהמקום שבו היא הופסקה עשר שנים קודם לכן.

באותה הזדמנות, אגב, התעניין הרבי היכן אשהה בחג הפסח הקרוב. כאשר השבתי כי אהיה בירושלים, חייך הרבי את חיוכו הרחב והמיוחד, והעניק לי דולר נוסף בעבור האישה, תוך שהוא מאציל גם לה מברכותיו הקדושות.

הצעה מפתיעה

"הדבר המפליא ביותר הוא, שהרבי הבין היטב לנפש המטופלים שלי, גם כאלו שמעולם לא פגש בהם פנים אל פנים. במקרים רבים הרבי כאילו 'תפר' - בעצותיו ובהכוונותיו - טיפול שהלם בדיוק נמרץ את ממדי המטופל.

"היה בחור אחד שנקלע למצב נפשי קשה ורופאיו חשו כי אין בכוחם לסייע לו. המקרה הובא אליי. החלטתי לשתף את הרבי בבעיה ובמרכיביה. תשובת הרבי לא איחרה לבוא. הרבי המליץ לדאוג לכך שאחד מבני המשפחה, ששהו אז בחו"ל, יבוא להתגורר עם הנער בארץ. למרות שבני המשפחה לא גילו תחילה התלהבות מהרעיון, עם זאת, כאשר הם שמעו מיהו העומד מאחוריו, נעתרו לו ופעלו בהתאם.

"וראה זה פלא, מהרגע שבן המשפחה נחת בארץ החל תהליך ההחלמה של הצעיר. אינני יודע כיצד להסביר זאת, אך הרבי - בראייתו העמוקה אל תוך נבכי הנפש של אותו צעיר - חש שזה הדבר שהלה זקוק לו. ואכן, הנער הזה הצליח לצאת מהסבך הנפשי אליו הגיע, וזכורני כי המשפחה המאושרת אף שלחה בשעתו מכתב-תודה נרגש לרבי.

"קודם לכן כבר הזכרתי כי היו מקרים סבוכים שמולם גם אני הרמתי ידיים. פעם אחת, למשל, הגיע אליי ילד שסבל מהפרעה מוחית רצינית מלווה באפילפסייה קשה. היו לו קשיי דיבור בלתי שכיחים. הוא החל לדבר רק בגיל שמונה, וגם זאת בעילגות רבה. היום, ברוך ה', הוא אדם שמתפקד יפה לפי ערכו. אני יכול לומר בוודאות שאילולא ברכת והכוונת הרבי לא היה לילד כל סיכוי להגיע לאן שהגיע.

לא הסתפק בברכה

"מקרה מעניין ומרתק במיוחד מבחינה מקצועית היה לי עם נער שהתמכר באורח קשה ונדיר לתרבות זרה, ואף נפל לסמים קשים ומסוכנים רחמנא-ליצלן. הוא נשלח אליי מארצות-הברית. וברוך ה', לאחר טיפול ממושך, הצלחנו להגיע איתו להישגים יפים מאוד. זמן קצר לאחר שובו לארצות-הברית 'נפל' הנער והידרדר שוב לשפל, עמוק עוד יותר מקודמו. המצב גבל בסכנת-נפשות ממש. לאחר בדיקת כל הנתונים לא חשבתי שיש סיכוי כלשהו להצילו. לא היה לי אומץ מוסרי לקבוע זאת לבדי, והנחתי את המקרה על כל מרכיביו השונים והסבוכים על שולחנו של הרבי.

"הרבי לא קיבל את מסקנותיי, והציע להיעזר במתווך שיסע לאותו מקום בעייתי (שהרבי כמובן ידע עליו) בו שוהה הנער, ולהביאו אליי. הרבי כיוון והדריך. אינני יכול למסור פרטים נוספים על המקרה, אך זאת אוכל לומר, שהרבי לא הסתפק בברכה בלבד, אלא תמך בדרכים מעשיות בנער הזה וליווה אותו במשך שנים ארוכות. מאז חלפו קרוב לחצי יובל שנים; הנער התבגר והוא תודה לא-ל יהודי 'כשר למהדרין', שהקים משפחה לתפארת.

"ישנם עוד סיפורים רבים, אך מאחר שאינני רוצה לחשוף נתונים, יחזרו הסיפורים על עצמם ללא חידוש. אך הנה עוד סיפור קצר ו'נחמד' לסיום.

הרבי מדבר אליי

"בתשמ"ב (1982), שימשתי פרופ' אורח באוניברסיטת ייל בארצות-הברית. באותה עת התבקשתי על ידי הקונגרס האמריקני לאבחן את הלך רוחם של צעירי השבטים האינדיאניים. התברר שיש שם שיעור גבוה של מקרי התאבדות, לעומת שאר קבוצות האוכלוסייה. יצאתי אל השמורות שבהן חיים האינדיאנים. הגעתי לשמורה כזו ליד קולוראדו ונפגשתי עם מנהיגיהם, בניסיון להתחקות על שורש הבעיה ולמצוא את הדרך להתמודד עם המשברים הפוקדים אותם.

"ידוע שאותם אינדיאנים היו בעבר אדוני הארץ, והכיבוש האמריקני נישל אותם מאדמתם ואילץ אותם להתרכז בשמורות. האמריקנים התעלמו מהם וממורשתם וקיוו כי עם הזמן ייהפכו

המשך בעמוד הבא...

האינדיאנים ל'אמריקנים טובים' מן השורה. הגיעו הדברים אף לידי כך שרבים מהם נשלחו בכפייה למשפחות-אומנה. התחוור לי שהנתק של הצעירים ממורשתם יצר אצלם ניכור עז, שלא אפשר להם להמשיך לחיות לפי תרבותם, ומאידך גיסא, התרבות האמריקנית לא הציעה להם כל תחליף ראוי מבחינתם, וכך הם 'הלכו לאיבוד' בחלל שנוצר.

"בעצה אחת עם ראשי השבטים, התחלתי בארגון קורסים שמטרתם ללמד את הצעירים על תרבותם ועל שפתם. הם שלחו אליי לאוניברסיטת ייל את המוכשרים לכך, ואני הדרכתי אותם כיצד להתקדם ולפעול למען החזרת מורשתם לבניהם.

"בשלבים מסוימים של העברת הקורסים, עלה בליבי חשש, שמא אין זה ראוי שאני - יהודי שומר תורה ומצוות - מקדיש כל-כך הרבה מזמני ומרצי לסיוע לנכרים ולמורשתם. החלטתי להעלות את הנושא לפני הרבי. היה זה בשנת תשמ"ג, כאשר הרבי פסק כבר מלקבל אנשים ל'יחידות', והדרך היחידה לשוחח עם הרבי הייתה לגשת אליו בין שיחה לשיחה בעת ההתוועדות.

"הגעתי לאחת מן ההתוועדויות הגדולות של הרבי בבית-מדרשו. שררה שם אווירה רוחנית מחשמלת. הושיבו אותי על בימת ההתוועדות, מאחורי כיסאו של הרבי. בשלב מסוים בעיצומה של ההתוועדות, החלטתי שעתה, לאחר סיומה של השיחה הנוכחית, אגש אל הרבי ואציג לפניו את לבטיי בנידון.

"אך אז אירע דבר מפתיע. לפתע אני שומע כיצד הרבי מתחיל לדבר על המחויבות של העם היהודי להנחיל את 'שבע מצוות בני נוח' לאומות העולם. בדבריו, הדגיש הרבי, כי חלק בלתי נפרד משליחות קודש זו הוא אף לסייע לתיקון האנושות ולבוא לעזרתה. חשתי כי הדברים מכוונים אליי באופן אישי. הם היוו מענה הולם לתהיותיי וללבטיי.

"וכאשר עם סיום השיחה פנה אליי הרבי ואף סימן לי לומר 'לחיים', הפכה תחושה זו לוודאות מוחלטת. ברי היה לי שהרבי אכן דיבר אליי ושבדבריו התכוון לומר לי כי כל פעולה שמטרתה היא יישוב העולם, הנה פעולה בכיוון הנכון.

"היושבים לצידי דחקו בי לגשת אל הרבי וכך עשיתי. הרבי, מצידו, הושיט לי את ידו הקדושה ובירכני בחום".

■

חוק וסדר

פינה משפטית מאת עו"ד משה פרידל

העוקץ הניגרי

אם אתה לא בא אל הניגרי, הניגרי יבוא אליך

...המשך משבוע שעבר.

חלפו החודשים, ויום אחד אני מתקשר לא': "תגיד לי, מה נגמר?" אני דורש בשלומו.

"אל תשאל פרידל, אל תשאל".

"בכל זאת", אני בודק איתו, "מה יצא?"

"בסוף לא יצא מזה כלום".

ניסיתי לברר יותר פרטים, אבל האיש התחמק באלגנטיות.

"לא נורא" הרגעתי אותו והפניתי אותו אל כתבה ממצה במוסף סוף השבוע שעניינה "העוקץ הניגרי".

מה מתברר: בשיטות משיטות שונות החבר'ה הניגרים שיכללו את תורת העוקצים לאומנות מן המעלה הראשונה. בדרך לא דרך הם מאתרים את הקורבן, פונים אליו בסיפור מצוץ מהאצבע ומבקשים את עזרתו כמעשה חסד אשר שכרו בצידו, או לחילופין מציעים לו עסקה שאי אפשר לסרב לה.

תחושת החשד הראשונית מתפוגגת כשהאיש בוחן עם עצמו "מה יש לי להפסיד" ומשיב לעצמו מינה וביה: "אני לא יכול להפסיד כלום".

בשלב ראשון לא מבקשים ממנו כלום והוא לא נדרש לשום התחייבות, החבר'ה נותנים בו אמון מלא, הוא אמור לעשות "מכה" שתבסס אותו (ואת יוצאי חלציו), לשארית ימיו.

בשלב שני, ולאחר שהאיש מתחיל לבנות תילי תילים של תוכניות על הון העתק שעתיד להשתלם לידיו (וכבר הפך לחלק ממשי מן ההון שלו), הוא מתקשה להיפרד ממנו. בשלב זה פונים אליו החבר'ה הניגרים בבקשה זעומה. אם הוא יכול, להעביר סכום זעום של כמה אלפי דולרים לצרכים אלמנטריים. בדרך כלל מדובר בעמלות לבנק ו/או שוחד מינימלי לפקידי השלטון, או סתם לצורך בדיקת פעילות חשבון הבנק. הנעקץ עושה חשבון ומגיע למסקנה המתבקשת, כי אין זה הגיוני לסכן מיליונים בשביל כזה סכום זעום. מה גם שהחבר'ה בנכר נתנו בו את אמונם ואין זה ראוי כי הוא לא יבטח בהם. בדרך כלל מגובים החבר'ה במסמכים רשמיים מהנהלות הבנק המקומי ובאישורים והמלצות מעוררי אמון משרים בכירים בממשלה המקומית. בשלב שני ולאחר שהאיש העביר את אותם אלפי דולרים, החבר'ה פונים אליו בלחץ ובהתנצלות ומספרים כי קרתה תקלה, מאן דהו שם ידיו על הכסף והם נדרשים לסכום נוסף, גבוה יותר, על מנת לחלץ את הכסף

> **"כבר כתבתי בתחילת הסדרה כי קשה מאוד להונות אנשים ישרים לחלוטין. בדרך כלל אלה שנפלו קורבן למעשה עוקץ ביקשו "לעשות מכה" לעצמם..."**

ולהציל את העסקה. נכון, הם מתנצלים בפניו, זה לא היה צפוי, אבל הוא יכול להיות שקט ובטוח כי בסכום הנוסף (עשרות אלפי דולרים) יצליחו לתקן את המעוות והפעם עירבו בכך בכירים בעלי שיעור קומה והוא יכול להיות שקט ובטוח כי כספו מובטח. לעתים הם נדרשים גם לסכום קטן נוסף עבור כרטיס טיסה כדי להגיע למקום ולחלץ את הכסף בכוחות עצמם. כעת הוא מנסה להגן לא רק על המיליונים שאותם חשש להפסיד אלא גם על הסכום הראשוני של כספו שלו. בשלב זה נחלקת האוכלוסייה למספר מגזרים, חלק (ברי המזל) משלימים עם האובדן בבחינת "כפרת עוונות". חלק (פחות ברי מזל, אך עדיין ברי מזל מבחינה מסוימת) לוקחים הלוואה ומעבירים את הסכום הנוסף כדי לגלות רק אז כי נפלו קורבן, וחלק (חסרי מזל בכלל) נוטלים נפשם בכפם, קונים כרטיס, עולים על מטוס ונוסעים לעשות סדר באפריקה הרחוקה. חלק מהם יצליחו לברוח בעור שיניהם לאחר שישלישו תשלומים נכבדים של שוחד, וחלק ימצאו עצמם כארוחת ערב דשנה ומזינה לתמסחים המקומיים.

כבר כתבתי בתחילת הסדרה כי קשה מאוד להונות אנשים ישרים לחלוטין. בדרך כלל אלה שנפלו קורבן למעשה עוקץ ביקשו "לעשות מכה" לעצמם.

לסיום העניין חשבתי לספר לכם על פרשת הדולרים השחורים.

יום אחד דופקים אצלך בדלת כמה חברי'ה, מביטים בזהירות ימינה ושמאלה שאיש לא עקב אחריהם, מספרים לך כי הם יחידה סודית הקשורה למודיעין האמריקאי וכי נקלעו לבעיה. לאחר מכן מוציאים הברנשים מתוך דש המעיל חפיסה של שטרות שחורים ומשביעים אותך כי המידע שהם עתידים למסור לך לא ייצא מפיך לעולם. השטרות המפוחמים, הם מגלים את אוזנך, הינם שטרות מיוחדים בני $100 כל אחד אשר הושחרו לצרכים מבצעיים לשעת חירום, אך ניתן להסיר את הכיסוי בחומר כימי מיוחד (על מנת להשלים עסקת נשק ו/או לחלץ אותם ממצב של מצוקה). מדובר בתרכובת מיוחדת אשר הם נחשפו לנוסחתה בטרם יצאו למבצע.

הם שולפים שני שטרות, מוציאים בקבוקון קטן, מטפטפים מהנוזל לתוך גיגית, טובלים את השטרות ומול עיניך המשתאות הופכים שני השטרות השחורים לשני שטרות ירקרקים בני $100 כל אחד. אתה עומד נדהם ולא מאמין למראה עיניך.

"מה מונע מכם להשמיש את כל השאר" אתה מצביע על חבילה בת מאות שטרות המרשרשת בידיהם.

"אז זהו" הם מסבירים לך את מהות העניין "נגמר לנו החומר, אבל" הם מוסיפים כממתיקי סוד "אנחנו מכירים איש קשר דרכו נוכל לרכוש כמות נוספת במחיר של $5,000".

אתה עומד נדהם ולא מאמין למראה עיניך, הון עתק של דולרים שחורים מול עיניך ובלי אותו נוזל קסם, אי אפשר לעשות בהם כלום.

"תשמע" הם מציעי לך הצעה מפתה: "אם תוכל להשיג לנו כאן ועכשיו $5,000, תוך חצי שעה אנחנו מביאים אתנו את הנוזל, משמישים את הדולרים ואתה מקבל מאיתנו על המקום $100,000. "כדי שלא נברח לך עם הכסף אנחנו משאירים אצלך את כל הערימה לפיקדון"

תעשה לבד את המשוואה איזה סכום של דולרים נשאר אצלך בבית.

בדרך לא דרך אתה מגרד $5,000 נותן להם בידיים רועדות וחושב לעצמך שבחיים לא עשית כזה רווח בכזאת קלות ובכזה פרק זמן קצר.

בכיליון עיניים אתה סופר את הדקות. אחרי חצי שעה אתה ממשיך לספור.

עוד חצי שעה, ועוד חצי שעה ו... בסופו של דבר אתה מנסה לשטוף את הדולרים לבד במים וסבון. אחר כך אתה ניגש לבית המרקחת השכונתי לשאול אם יש לו את החומר שמוריד את השחור מהדולרים. אחר כך אתה מתקשר למכון ויצמן ומחפש מדען בעל שיעור קומה בתחום הכימיה...

הכותב הינו בעל משרד עורכי דין ברעננה

דום על אופניים = חלק ב'

צוכרים את ה"משהו האישי" משבוע שעבר? הסכרת, האופניים, מקל ישראל?

אז זהו, זה קורה אי"ה השבוע. ביום א', כ"ג בסיון תשס"ב, ה-09.6.02, למנ"מ, אני אמור לצאת לדרך.

מרגנה בשונה לראש הנקרה, גרוטה לכיוון נהריה, מצרפה לכיוון צומת כח, בשונה לקרי"ת שמונה, ושוב בשונה למטולה ו.. הופ, גרוטה לאילת.

סקרנים לראות אי"ק זה יצמר?

ע"נו בפלוג (לחצו על הקישור): www.fridel.co.il.

אשמח להערות והארות.

ראש-יהודי - תנועת תשובה ציונית
מחפש תורם/משקיע רציני
לפרוייקט חינוכי חדשני
ראש יהודי
תנועת תשובה ציונית
לפרטים: rosh@rosh-yehudi.co.il ■ לתרומות באתר מאובטח: http://roshy.org/donations.asp

שביבים / שאול שיף

ואחז בידי הזקן ורקדו יחד

אמנם ל"ג בעומר מאחורינו אך לא נוותר על סיפורון שכזה: רבי אלעזר אזכרי מחבר ספר "חרדים" ופירוש על ירושלמי ברכות, היה בן דורו של האר"י הקדוש. כידוע, רבי אלעזר אזכרי הסתיר את גדלותו בתורה והעטה על עצמו כיסוי של שמש באחד מבתי המדרש בצפת. רק מעטים ממש ידעו על גאונותו וקדושתו. הרוב סברו כי מדובר באיש פשוט ותמים. באחת השנים, בהיותו על ציונו של התנא האלוקי, רבי שמעון בר-יוחאי במירון בל"ג בעומר, בחברת האר"י הקדוש ומלוויו רקד עימהם זמן רב לכבוד הילולא דרשב"י. במקום נכח איש ולו הדרת שיבה, לבוש בגדים לבנים, בעל צורה וקומה משכמו ומעלה גבוה מכל העם. הזקן הנכבד רקד לעצמו שם בשמחה עצומה עם רעיו ואנשי בריתו, ששאר המשתתפים לא הכירום. בעיצומם של הריקודים והמחולות קפץ האר"י הקדוש ואחז ביד הזקן ורקדו יחדיו זמן ממושך כלהבת אש. אחר כך אחז האר"י הק' בידו של רבי אלעזר אזכרי ואף עמו רקד שעה ארוכה בשמחה מרובה ובטוב לבב. בסיום ההילולא הרהיבו עוז בנפשם תלמידי האר"י ושאלוהו: "הנה מה שרקד כבוד קדושתו עם הזקן, אין אנו מכירים אותו ומן הסתם אדם גדול הוא, אבל מה שרקד עם השמש רבי אלעזר אזכרי, אם כי הוא ירא שמים, אבל אין זה לפי כבודו של רבן של כל ישראל לרקוד עם שמש ביחידות?".

בשמוע האר"י הק' את דבריהם שחק והשיב להם: "הלא התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי רקד עמו ביחידות, אני הצעיר לא יהיה לי לכבוד לרקוד עמו?" או אז הבינו בני החבורה כי הזקן הנכבד היה רבי שמעון בר יוחאי בכבודו ובעצמו, אשר שש ושמח בשמחת החבריא קדישא שבאו להילולא שלו. מני אז נודע ברבים מי הוא אותו שמש בית המדרש, שהסתיר את קדושתו, צדקתו ומדרגותיו בקיימו "והצנע לכת עם אלוקיך".

המגיה הפלאי

סידור התפילה של ר' שבתי סופר מפרמישלא, נחשב למדויק ביותר בקרב יוצאי אשכנז. ואפילו הרב יוסף חיים מזרחי בסידורו (עדות מזרח בסגנונו של הרב יוסף חיים זצ"ל) מצטט אותו ומתייחס אליו. שש מאות עמודי הסידור מוגהים על-פי כל כללי הדקדוק, עם טעמי המקרא לפסוקים ומתגים לציין נגינה במלרע ומלעיל, סימני רפה מעל לאותיות בגד כפת שאין בהן דגש כמבואר בתיקוני זוהר ועוד.

המגיה של הסידור הזה היה סומא והוא הגיה את הסידור בעזרת מתנדבים, שקראו לפניו הסידור מכל תפילות השנה וכך תיקן את הטעון תיקון. השל"ה הקדוש, המהרש"א, הסמ"ע ומחבר "מגלה עמוקות" וכן הב"ח שיבחו את המגיה, והשל"ה אף כתב: "הנני מודיע ברבים כי המתפלל מתוך סידור זה בכוונה אז ודאי האותיות היוצאות מפיו פורחות למעלה ותפילתו נשמעת". ובקונטרס אוצר הידיעות מובא, כי הספר "מפתח הים" שנדפס בשנת תקמ"ח ("חיברתי בתשועת ה' אנכי הק' יעקב מאיר בן הרב וואלף קאבעלענץ סג"ל ז"ל"), נכתב על-ידי עיוור שלקה בעיניו בהיותו בן י"ד שנים. בהקדמת הספר (ליקוטים על פרשיות השבוע ועוד) מסופר איך המחבר חסך מפתו כדי שיוכל לשכור מלמדים לעצמו, ולמד ששה סדרי משנה בע"פ והיה משנן אותן יומם ולילה.

הכסף השחור

אחד המבחנים הקשים של תנועת חב"ד בישראל היה, כאשר המחלקה לעליית הנוער בסוכנות היהודית (בראשותו של אורי גורדון ז"ל) החליטה שלא להעביר למוסדות חב"ד את המענקים פר-תלמיד על-פי קריטריונים שנקבעו לגבי כלל מוסדות החינוך בישראל. הסיבה: סירובה של חב"ד לקלוט במוסדותיה נערים ונערות מאתיופיה שלא עברו גיור לחומרה (כהוראת הרבנות הראשית לישראל). דובר אז בסכום נכבד מאוד, וכמה ממוסדות חב"ד עמדו בעקבות צעד ענישה זה, בפני משבר כספי חמור ביותר. הימים הללו זכורים לי היטב. אלא שהיה זה הרבי מלובביץ' זי"ע שלא כרע ברך לכסף, לא נכנע לאיומים וסחיטות ועמד על האמת האחת והיחידה הנשענת על תורת ישראל. כעבור זמן-מה חידשה עליית הנוער את ההקצבות. הרבי גם לא התרגש מהבטחות של מיליונים מצד עשירי עולם, שביקשו להתקבל אצלו בחודש אלול למשל תקופה שבה לא קיבל אנשים ליחידות. זהו נתון אחד.

נתון שני: באחד הימים ערך הרבי ביקור בפנימייה של אחד ממוסדות חב"ד, שהיה במרחק לא רב מ-770. הוא שאל שאלות קיבל תשובות, בחן כל דבר בשבע עיניים ובשלב מסוים שאל הרבי איך הנערים נוטלים ידיים לצורך מסויים? ואז מלווהו הסביר, כי ממלאים את הספל במים בשירותים ונוטלים בחוץ. הרבי הביע פליאה הכיצד ממלאים את המים בחדרי השירותים, ושוב הייתה התשובה: אבל נוטלים בחוץ. הרבי לא הסתיר כעסו וחזר ואמר בתקיפות, כי מים לנטילת ידיים אין לוקחים מחדרי שירותים. המלווה של הרבי ידע את כל ההלכות ואת כל הפסיקות בעניין זה, אלא שהרבי הקפיד על טוהר המחנה ללא פשרות ולא סמך על פסיקות מקלות שהוא ידע עליהן לא פחות טוב ממלווהו, איש חינוך ידוע. זו הייתה תנועת חב"ד בימיו של הרבי זי"ע. קדושה וטהרה ללא פשרות.

אחרי ג' תמוז (הסתלקות הרבי) התחילו ההתחכמויות בלא מעט תחומים. החמורה שבהן: נטילת כספים מהנוצרים האוונגליסטים למימון מוסדות חב"ד, והקשה מכולן: כניעת "כולל חב"ד", שהוקם על-ידי מייסד תנועת חב"ד, הק"והט רבי שניאור זלמן מליאדי, הלא הוא האדמו"ר הזקן בעל התניא והשולחן ערוך. בראש מוסד זה עמדו כל נשיאי הדור, אדמו"רי חב"ד, והרבי מלובביץ' הזהיר אלף פעמים שלא לעשות שום פעולה משותפת עם הנוצרים, ושלל בתקיפות נוכחות יהודית במוסדות השונים להידברות בין-דתית. אבל מה כל הנ"ל מול יצרו של העומד היום בראש "כולל חב"ד"? זה הענין ללא בושה ובפומבי, עיטור ליחיאל אקשטיין המשמש, כידוע, צינור להעברת הכספים הנאספים בכנסיות האוונגליסטים בארה"ב. וראו מה אומר מי שהיה אחד מפעיליהם המרכזיים בירושלים, צ'אק קינג: "ברכתו הנבואית של יעקב לבניו הבטיחה והאדירה את יהודה על אחיו ושבטיהם. מיהודה דרך צאצאיו ישירות יגיע המשיח ומלכותו. הסמל של יהודה האריה, סמל של כוח, מלכות ואצילות. לפי הושע 5, האריה של יהודה יהיה שופט הצדק של ישראל. משבט יהודה יצא דוד המלך, ומבית דוד, "המלך האריה" האמיתי- ישו. רק הוא מתאים לפתוח את שערי השמים. השנה בסוכות נעלה את שלטי האריה של יהודה, על-ידי הגבהת הסמל של שבטו של ישו (HIS). אנחנו מצהירים שבשנה זו, בחגיגות לתקומת ישראל, האריה (ישו) יבסס בקרוב את כיסא מלכותו על ירושלים ועל כל הלאומים. בקול שאגת "המלך האריה"

אנחנו מזמינים אתכם לצעוד תחת השלט שלו (HIS) והצטרפו לאלפי משתתפי הפולחן, לניסיון בלתי נשכח המשנה את החיים פה בירושלים." סוף ציטוט. את הטומאה הזאת, את העכנאי הזה, מכניסים תאבי בצע לקודש הקודשים ל"כולל חב"ד". אין ספק כי אנשים מסוגו של יצחק דוד גרוסמן (מגדל העמק) גדול זוללי הכספים מחבורת המיסיונרים הללו וראש כולל חב"ד ושות', הכשירו בהתנהגותם ובמעשיהם את הנכונות של גורמים בישראל להעניק לוותיקן נקודות אחיזה במקומות אסטרטגיים בישראל. רבני חב"ד שותקים ולא ברור איך אין מקשיבים לתחנוניו של ראש "יד לאחים", הרב שלום בער ליפשיץ, שבאמתחתו חומר רב על תעלולי המיסיון האוונגליסטי. הכיצד חסידים חוברים לאבי אבות הטומאה הרוחנית בלי להניד עפעף.

הבד"ץ של העדה החרדית שחב"ד מקפידה לאכול מההכשרים שלו, פסקו חד-משמעית נגד נטילת כספים מהכנסייה האוונגליסטית, הגר"א שפירא זצ"ל ראש ישיבת "מרכז הרב" ואחרים זעקו חמס בעניין זה, אלא שחמדת הממון עולה על כולנה. את הרשות לנטילת הכספים הללו משייכים להגר"מ לנדאו שליט"א, רבה של בני ברק. אלא שיש בכך הטעייה, שהרי איש מהמומחים בתחום הזה (דוגמת הגב' מינה פנטון תחי') לא נתבקש להציג בפניו את נתוני האמת על האוונגליסטים, שאינם, כידוע, בגדר סתם גויים. אין ספק כלל כי הכוס תעבור על כל המתחברים לטומאת ממונם של האוונגליסטים, וכמה מן המוסדות והאישים שילמו ומשלמים כבר את מחיר ההשתחוויה לכסף הכמורה.

וואו...

על פרשת השבוע

כי ימוך אחיך... ובא גואלו (כה, כה). עד כאן אומר האלשיך הקדוש דיברה תורה בלשון רבים: ועשיתם את חוקתי... וישבתם על הארץ לבטח. ואכלתם לשובע... וישבתם לבטח. וכי תאמרו... הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו. וצויתי ברכתי לכם... וזרעתם ואכלתם. גרים ותושבים אתם עמדי. גאולה תתנו לארץ ולמה שינה הכתוב כאן לדבר בלשון יחיד: ובא גואלו?

ללמדך, אם יבוא רעך-אחיך לבקש ממך עזר וסיוע בצר לו, אל נא תשיאו עצה טובה ותאמר לו: סוב ופנה לך אל פלוני שהוא בעל יכולת, אל אלמוני שאמיד ונגיד הוא... לך לכאן לך לשם. לא ולא! כי דיברה תורה לשון יחיד, לך כי לך, אף לך, אל כל אחד מישראל, שאין אתה בן-חורין מלעזור ולהושיע לכושל ונצרך עד כמה שידך מגעת, ואי אתה רשאי להיפטר בזה שאתה מפנה את מוכה הגורל לכתובות של אחרים.

ליקט וערך: עו"ד משה פרידל

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein@zahav.net.il

כתב העת נמצא עתה בהרצה,
נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים:
דוא"ל: schiffs@013.net.il